

1 Sarcina probei

1.1 Care sunt regulile privind sarcina probei?

Norma privind sarcina probei este că partea căreia îi revine sarcina probei trebuie să demonstreze veridicitatea faptelor invocate, astfel încât să se poată evalua temeinicia argumentului prezentat în instanță.

În ceea ce privește repartizarea sarcinii probei, și anume partea căreia ar trebui să îi revină sarcina probei, articolul 342 din Codul civil stabilește norma fundamentală. În temeiul acestui articol, persoana care invocă un drept trebuie să dovedească faptele care stau la baza dreptului respectiv și partea împotriva căreia este invocat dreptul trebuie să demonstreze faptele care obstrucționează, modifică sau revocă dreptul. Faptele care obstrucționează dreptul sunt cele care constituie obstacole în calea instituirii efective a dreptului. Faptele care modifică dreptul sunt cele care modifică domeniul de aplicare a dreptului care a fost stabilit. Faptele care revocă dreptul sunt cele care, după ce dreptul a fost stabilit ca fiind valabil, determină încetarea acestuia. În caz de incertitudine, faptele trebuie considerate ca fiind constitutive de drepturi.

În cazul acțiunii în constatare negativă, în cadrul căreia una dintre părți nu solicită o hotărâre împotriva celeilalte părți, ci dorește doar ca instanța să stabilească inexistența unui drept sau a unui fapt, îi revine părâtului (partea împotriva căreia este inițiată acțiunea) să dovedească elementele care stau la baza dreptului revendicat.

În acțiunile care trebuie introduse în justiție într-un anumit termen de la data la care reclamantul (partea care intenționează acțiunea) a luat cunoștință de un anumit fapt, părâtului îi revine sarcina de a dovedi că termenul a expirat deja, cu excepția cazului în care există o altă soluție stabilită expres prin lege.

În cazul în care dreptul invocat de reclamant face obiectul unei condiții suspensive (un eveniment incert din viitor de a cărui producere părțile condiționează efectele tranzacției judiciare) sau al unui termen inițial (data de la care dreptul poate apărea), solicitantului îi revine obligația de a dovedi că respectiva condiție a fost îndeplinită sau că termenul inițial a fost depășit. În cazul în care dreptul face obiectul unei condiții de revocare (un eveniment incert din viitor de a cărui producere părțile leagă încetarea efectelor tranzacției judiciare) sau al unui termen limită final (data la care dreptul încetează), părâtului îi revine sarcina de a dovedi că respectiva condiție a fost îndeplinită sau că termenul a expirat.

Normele menționate mai sus nu se aplică în cazul în care există o prezumție legală (consecință sau concluzie care se poate deduce, conform legii, dintr-un fapt cunoscut pentru a stabili un fapt necunoscut), o dispensă sau o exonerare de la obligația de a prezenta probe sau un acord valabil în acest sens și, în general, ori de câte ori legislația prevede astfel. De asemenea, sarcina probei este inversată dacă partea care a formulat opoziția a făcut în mod intenționat imposibilă prezentarea probei de către partea care ar trebui să o prezinte.

Un acord de inversare a sarcinii probei nu este valabil în cazul în care este implicat un drept inalienabil (un drept la care o parte nu poate renunța prin simplul fapt că declară că dorește să facă acest lucru) sau în cazul în care acesta ar putea să facă excesiv de dificilă exercitarea dreptului respectiv de către una dintre părți. În mod similar, un acord privind excluderea oricărui mijloc legal de probă sau admiterea unui alt mijloc de probă decât cel prevăzut de lege este, de asemenea, nul. În cazul în care deciziile care decurg din legislație cu privire la probe se bazează pe motive de ordine publică, astfel de acorduri sunt nevalide în toate circumstanțele.

În cazul în care partea căreia îi revine sarcina de a dovedi un anumit fapt prezintă elemente de probă, partea adversă poate prezenta probe contrare cu scopul de a le pune la îndoială. În cazul în care există suficiente îndoieli, decizia trebuie să fie soluționată în defavoarea părții care a avut obligația de a dovedi faptul în cauză.

O probă juridică deplină poate fi contracarată numai prin elemente de probă care dovedesc că faptul care stă la originea acesteia nu este veridic, fără a se aduce atingere altor restricții stabilite în mod specific prin lege.

Orice persoană care invocă dreptul cutumiar, local sau străin este responsabilă pentru a dovedi existența și de conținutul acestuia, însă instanța ar trebui să depună eforturi *ex officio* pentru a obține informațiile respective. Instanța este responsabilă, de asemenea, de obținerea de informații *ex officio* atunci când trebuie să pronunțe o hotărâre în temeiul dreptului cutumiar, local sau străin și niciuna dintre părți nu a invocat acest lucru, sau persoana care a formulat opoziția a recunoscut existența și conținutul său sau nu a formulat nicio obiecție. În cazul în care nu se poate determina conținutul legii aplicabile, instanța va utiliza normele de drept comun din Portugalia.

1.2 Există reguli privind exceptarea anumitor fapte de la sarcina probei? În ce situații? Există posibilitatea de a prezenta probe pentru a dovedi că o anumită prezumție legală nu este valabilă?

Da, există astfel de norme.

Probele nu sunt necesare pentru fapte notorii, cu alte cuvinte faptele cunoscute public.

De asemenea, probele nu sunt necesare pentru faptele pe care instanța le cunoaște prin exercitarea funcțiilor sale; atunci când instanța face apel la astfel de fapte, aceasta trebuie să se anexeze la dosarul cauzei dovezi justificative ale faptelor respective.

În mod similar, o parte care invocă o prezumție legală (definită mai sus) în favoarea sa nu trebuie să facă dovada faptului prezumat.

Prezumțiile legale pot fi respinse prin prezentarea de dovezi contrare, cu excepția cazurilor în care legea nu permite acest lucru.

1.3 În ce măsură instanța trebuie să aibă certitudinea cu privire la un fapt pentru a-și întemeia hotărârea pe existența aceluiași fapt?

Instanța evaluează probele în mod liber și judecătorul hotărăște pe baza convingerilor sale rezonabile privind fiecare fapt.

Libera evaluare a probelor nu se referă la fapte pentru care legea impune formalități speciale pentru a le dovedi, sau la fapte care pot fi dovedite numai prin documente sau care sunt pe deplin dovedite, fie prin documente, fie prin acordul sau mărturiile ale părților.

Instanța trebuie să ia în considerare toate elementele de probă, indiferent dacă acestea provin sau nu de la partea care ar trebui să le prezinte, fără a aduce atingere dispozițiilor care stabilesc că elemente de probă pentru dovedirea unui fapt sunt irelevante în cazul în care nu sunt prezentate de o anumită parte interesată.

Orice îndoială cu privire la veridicitatea unui fapt sau la sarcina probei este soluționată împotriva părții care urmează să beneficieze de faptul respectiv.

2 Strângerea probelor

2.1 Pentru strângerea probelor este întotdeauna necesar ca una dintre părți să facă o cerere în acest sens sau în anumite cazuri judecătorul poate dispune, de asemenea, din proprie inițiativă, strângerea de probe?

Legea permite ca obținerea probelor să se desfășoare la inițiativa judecătorului.

Judecătorului îi revine responsabilitatea de a efectua sau de a dispune, inclusiv *ex officio*, toate acțiunile necesare pentru a stabili adevărul și a verifica autenticitatea litigiului cu privire la faptele care ar trebui să fie demonstrate.

Judecătorul poate, în orice etapă a procedurilor, să solicite ca părțile să se înfățișeze în persoană pentru a depune mărturie cu privire la fapte care sunt relevante pentru hotărârea în cauză.

Instanței îi revine responsabilitatea, din proprie inițiativă sau la cererea uneia dintre părți, să solicite informații, avize tehnice, schițe, fotografii, desene, obiecte sau alte documente necesare pentru clarificarea adevărului. Astfel de solicitări pot fi adresate unor organisme oficiale, părților cauzei sau unor părți terțe.

În cazul în care consideră că este adecvat să procedeze astfel, instanța poate, din proprie inițiativă sau la cererea uneia dintre părți, să inițieze o anchetă cu privire la fapte sau persoane. Aceasta trebuie realizată astfel încât să se protejeze intimitatea, viața privată și de familie și demnitatea umană și ar trebui să aibă ca scop clarificarea oricărui fapt relevant pentru hotărârea în cauză. Instanța poate efectua un control la fața locului sau poate dispune efectuarea unei reconstituirii a evenimentelor, în cazul în care consideră că acest lucru este necesar.

Atunci când, în cursul unei proceduri judiciare, există motive să se presupună că o persoană care nu a fost chemată ca martor are cunoștință de fapte care sunt importante pentru luarea unei hotărâri corecte în cauză, judecătorul ar trebui să dispună ca persoana respectivă să fie chemată să depună mărturie în instanță.

Judecătorul poate, *ex officio*, să dispună obținerea de probe de la experți.

2.2 În cazul în care cererea uneia dintre părți cu privire la strângerea de probe este aprobată, care sunt etapele următoare?

Elemente de probă sunt furnizate, în general, odată cu actele de procedură. La sfârșitul cererii, solicitantul trebuie să prezinte lista martorilor și să solicite probe sub alte forme; în cazul în care pârâtul ridică obiecții, acesta trebuie să prezinte lista martorilor cu răspunsul acestora și să solicite probe sub alte forme. Solicitantului i se permite să își modifice cererea inițială de obținere a probelor, acesta putând face acest lucru în răspunsul său, dacă este cazul, sau în termen de 10 zile de la primirea notificării privind apărarea. În cazul în care pârâtul prezintă o cerere reconvențională și reclamantul răspunde, pârâtul are dreptul să își modifice cererea inițială de obținere a probelor în termen de 10 zile de la primirea notificării privind răspunsul.

Ca regulă generală, probele se prezintă în ultima ședință de judecată. În mod excepțional, probele se pot prezenta într-o etapă anterioară. Probele pot fi mărturii ale unor persoane, mărturii ale experților sau probe obținute prin examinare judiciară. Pentru ca astfel de probe să fie prezentate anticipat trebuie să existe o temere fondată că poate fi imposibil sau foarte dificil să se obțină mărturia de la anumite persoane pe durata procedurii judiciare propriu-zise sau să se verifice anumite fapte prin expertiză sau inspecție.

După admiterea cererilor de obținere a probelor în cursul ședinței de judecată preliminară, în cazul în care acestea pot fi modificate, sau în cazul în care aceasta nu se aplică ordinii competente, se stabilește ședința de judecată finală după ce au fost audiați reprezentanții legali.

Lista martorilor poate fi, de asemenea, completată sau modificată cu până la minim 20 de zile înainte de data la care se desfășoară ședința de judecată finală, iar cealaltă parte este notificată să facă uz de această posibilitate, dacă dorește, în termen de cinci zile.

Cu excepția cazurilor în care circumstanțele justifică schimbarea ordinii actelor juridice de către judecător, în cadrul ședinței de judecată finale prezentarea probelor începe cu declarațiile părților.

Ulterior, în cazul în care probele includ documente video sau înregistrări sonore, acestea sunt prezentate.

În continuare pot urma clarificări verbale ale experților care au fost convocați să apară în instanță la cererea oricăreia dintre părți sau a instanței însăși, urmate de interogarea martorilor.

După ce probele au fost obținute, se dezbate faptele cauzei. În cadrul acestor dezbateri, avocații prezintă concluziile, atât *de facto*, cât și *de jure*, pe care le-au extras din probele prezentate, fiecare avocat având dreptul să răspundă o singură dată.

La încheierea ședinței de judecată finale, cauza rămâne în judecare pentru pronunțarea unei hotărâri în termen de 30 de zile. În cazul în care instanța consideră că nu este suficient de bine informată, judecătorul poate reveni în sala de judecată pentru a audia persoanele vizate și pentru a dispune măsurile necesare care trebuie adoptate pentru a clarifica chestiunea pusă la îndoială.

2.3 Care sunt situațiile în care instanța poate respinge cererea uneia dintre părți de strângere de probe?

Cererea de obținere a probelor poate fi respinsă dacă este prezentată în afara termenului prevăzut de lege în acest scop.

O cerere de obținere a probelor poate fi respinsă integral sau parțial, chiar dacă este depusă în termenul stabilit, în următoarele situații: se depășește numărul de martori pentru un anumit tip de procedură (martorii care depășesc limita sunt respinși); judecătorul consideră că o cerere privind mărturia unui expert este irelevantă sau dilatorie; o persoană care ar putea să depună mărturie ca parte este înscrisă pe lista martorilor; se solicită declarații ale unei părți care conțin fapte săvârșite cu rea credință sau de natură penală de care este acuzată partea în cauză; sau părții i se cere să depună mărturie cu privire la fapte care nu implică o mărturisire. Alte elemente de probă care nu sunt acceptabile sunt cele care implică încălcarea secretului de stat, a secretului profesional sau a secretului profesional care trebuie respectat de către funcționarii publici, care poate totuși să fie ridicat, în conformitate cu termenii stabiliți în mod legal.

Ulterior, în timpul ședinței de judecată finale și după ce martorul a depus jurământul, judecătorul va efectua o examinare preliminară, care urmărește să identifice martorii și să determine dacă aceștia sunt rude, prieteni sau dușmani ai oricăreia dintre părți, dacă sunt dependenți în orice fel de părțile respective și dacă au orice interes, direct sau indirect, în cauză. În cazul în care răspunsurile dovedesc că partea care face declarația nu este în măsură să acționeze în calitate de martor sau nu este persoana care a fost indicată, judecătorul nu îi va permite să depună mărturie. Numai persoanele care nu suferă de tulburări psihice și care au capacitatea fizică și psihică necesară pentru a depune mărturie cu privire la faptele care trebuie dovedite sunt în măsură să depună mărturie în calitate de martori, iar judecătorul are sarcina de a evalua capacitatea naturală a persoanelor înscrise ca martori în scopul de a aprecia admisibilitatea și credibilitatea mărturiei acestora.

Probele obținute din mărturie nu sunt admise în cazul în care o declarație economică trebuie, prin lege sau în conformitate cu dispozițiile stabilite de părți, să se facă în scris sau trebuie să fie dovedită cu înscrisuri. De asemenea, probele obținute din mărturie nu sunt admise atunci când faptul a fost pe deplin dovedit prin documente sau prin alte mijloace cu forță probantă deplină. Probele obținute din mărturie sunt inadmisibile în cazul în care acestea se bazează pe orice acorduri care sunt contrare sau suplimentare față de conținutul documentelor autentice sau private cu o forță probantă deplină, indiferent dacă acordurile au avut loc înaintea creării documentului, în același timp, sau ulterior.

2.4 Care sunt diferitele mijloace de probă?

Există următoarele mijloace de probă:

- a) înscrisuri;
- b) dovadă prin mărturisire;
- c) declarațiile părților în cauză;
- d) rapoarte ale experților;
- e) inspecția judiciară;

- f) depozițiile martorilor;
- g) dovadă prin prezentarea de obiecte;
- h) prezumții.

2.5 Care sunt metodele de obținere de probe de la martori? Acestea diferă de metodele folosite pentru obținerea de probe de la experții martori? Care sunt normele în ceea ce privește depunerea probelor scrise și avizele/rapoartele experților?

Diferențele în ceea ce privește eficacitatea demonstrativă a mijloacelor de probă nu depinde de aspectul dacă acestea sunt sub formă orală sau scrisă.

Instanța este obligată să țină seama numai de probele cu forță probatorie prestabilită legal, în temenii și limitele precizate: dovada prin înscrisuri autentice sau personale, a căror autenticitate este stabilită prin mijloace recunoscute (a se vedea articolele 362-387 din Codul civil), mărturisire (a se vedea articolele 352-360 din Codul civil) și prezumțiile legale (articolele 349-350 din Codul civil).

Evaluarea celorlalte probe este efectuată în conformitate cu principiul liberei evaluări a probelor, fără a face obiectul niciunei norme, cu excepția celei privind experiența, și anume raționamentele generale și abstracte pe baza succesiunii cauzale. Elemente de probă vor fi luate în considerare în conformitate cu opinia pe care judecătorul și-a format-o cu privire la fapte, ținând seama de aceste norme.

2.6 Unele mijloace de probă au o forță probantă mai mare decât celelalte?

Legea atribuie, într-adevăr, diferite grade de forță demonstrativă diferitelor mijloace de probă.

Libera evaluare a probelor este revocată și unele mijloace de probă au întâietate în raport cu altele în cazul în care legislația atribuie un anumit grad de importanță unui anumit mijloc de probă sau atunci când aceasta prevede anumite formalități speciale pentru existența sau probarea unui fapt juridic. În cazul probelor juridice negative, legea interzice utilizarea anumitor tipuri de probe de către judecător în luarea unei hotărâri.

În ceea ce privește obținerea de probe din depozițiile depuse de martori, din audierea experților (ca normă generală, experții sunt audiați numai în cadrul ședinței de judecată finale dacă este necesar să se ofere clarificări verbale, întrucât rezultatele anchetelor acestora sunt prezentate în rapoarte scrise), din inspecții judiciare, din rapoarte ale anchetelor și din documente care nu sunt definite prin lege ca având o semnificație specială, instanța evaluează în mod liber toate aceste elemente de probă.

Eficacitatea demonstrativă a probei cu martori este apreciată liber de către judecător. Cu toate acestea, proba cu martori nu poate fi utilizată pentru a înlocui un document solicitat în temeiul legii sau pentru a contrazice sau a adăuga informații la conținutul anumitor documente.

Forța probelor prezentate în răspunsurile experților este evaluată în mod liber de către instanță, iar același lucru este valabil în ceea ce privește rezultatele anchetelor judiciare.

Se consideră că înscrisurile autentice (și anume, cele care sunt redactate în scris, de către o autoritate publică competentă sau de un funcționar în exercitarea competențelor sale) dovedesc integral faptele la care se referă ca fiind efectuate de agenții respectivi, împreună cu faptele care sunt atestate în documentele respective pe baza înțelegerii entității care a emis documentul (mai precis aceste documente reprezintă o dovadă care nu poate fi respinsă prin proba contrarie). Înscrisurile private, în cazul în care semnăturile sau scrisul de mână sau doar semnătura sunt recunoscute sau nu sunt contestate de partea împotriva căreia este prezentat înscrisul, sau în cazul în care, în pofida semnăturii și scrisului de mână care i-au fost atribuite, aceștia declară că nu știu dacă le aparțin, sunt considerate a fi autentice, atât juridic, cât și judiciar, iar înscrisurile private, cu semnături și scris de mână, care au fost autentificate de un notar public pot fi utilizate ca dovadă a declarațiilor atribuite autorului, dar acest lucru nu împiedică ridicarea de obiecții sau probarea caracterului fals al înscrisurilor respective. Faptele conținute în declarație sunt considerate dovedite, în măsura în care acestea sunt contrare intereselor părții care face declarația. Cu toate acestea, declarația trebuie să fie luată în considerare în toate elementele sale. Înscrisurile private autentificate în temeiul dreptului notarial au forță probantă a documentelor autentice, dar nu le înlocuiesc atunci când legislația solicită astfel de documente pentru ca actul să fie valabil. O mărturisire judiciară scrisă are forță probantă deplină împotriva persoanei care mărturisește. O mărturisire nejudiciară, sub forma unui document autentic sau privat, este considerată dovedită în condițiile aplicabile acestor documente și, în cazul în care aceasta a fost comunicată celeilalte părți sau reprezentantului acesteia, are forță probantă deplină.

O mărturisire nejudiciară care nu ia forma unui document nu poate fi atestată cu martori în cazurile în care proba cu martori nu este admisă; atunci când aceasta este admisă, instanța apreciază în mod liber forța probantă a acesteia.

Mărturisirile judiciare nescrise și mărturisirile nejudiciare către un terț sau conținute într-un testament sunt apreciate în mod liber de către instanță.

O mărturisire nu constituie probă împotriva persoanei care mărturisește dacă: a) este considerată insuficientă prin lege sau se bazează pe fapte a căror recunoaștere sau cercetare este interzisă prin lege; b) se bazează pe fapte referitoare la drepturi inalienabile; c) faptul mărturisit este imposibil sau în mod evident inexistent.

2.7 Pentru dovedirea anumitor fapte, sunt obligatorii anumite tipuri de probă?

Da, acest lucru este valabil în dreptul portughez.

În cazul în care legea solicită, ca formă de declarație economică, un document cu un anumit grad de formalitate, un astfel de document nu poate fi înlocuit cu un alt mijloc de probă sau cu un alt document, cu excepția cazului în care acesta din urmă are o forță probantă mai mare.

Atunci când legea cere anumite formalități speciale pentru existența sau dovedirea unui fapt juridic, acestea nu pot fi omise.

2.8 Martorii au prin lege obligația de a depune mărturie?

Toate persoanele, fie că sunt sau nu părți în cauză, sunt obligate să coopereze în ceea ce privește descoperirea adevărului. Acestea trebuie să răspundă la întrebările care li se adresează, să prezinte investigațiile necesare, să furnizeze probe solicitate și să efectueze actele dispuse.

2.9 În ce cazuri poate un martor refuza să depună mărturie?

Următorii martori pot refuza să depună mărturie, cu excepția acțiunilor care au ca scop verificarea nașterii unui copil sau a unui deces:

rudele în linie ascendentă, în cauzele care implică descendenți, și părinții adoptivi, în cauzele care implică copii adoptați, și viceversa;

soacra sau socrul în cauzele care implică ginerele sau nora acestora, și viceversa;

orice soț sau fost soț în cauzele în care una dintre părți este celălalt soț sau fost soț;

orice persoană care locuiește sau a locuit în concubinaj, în condiții similare căsătoriei, cu oricare dintre părțile în cauză.

Este responsabilitatea judecătorului să informeze persoanele menționate mai sus că pot refuza să depună mărturie.

Martorii care trebuie să respecte secretul profesional, obligația de confidențialitate a funcționarilor publici și secretul de stat pot refuza să depună mărturie în mod legitim în legătură cu faptele care fac obiectul secretului.

2.10 Persoana care refuză să depună mărturie poate fi sancționată sau obligată să depună mărturie?

În conformitate cu răspunsul anterior, persoanele care refuză să depună mărturie nu sunt sancționate sau nu au obligația de a coopera cu instanța, întrucât acesta este dreptul lor legal.

2.11 Există persoane cărora nu li se poate cere să depună mărturie?

Da, există persoane de la care nu se pot obține probe.

Acestea sunt persoane aflate în imposibilitatea de a depune mărturie din cauza unor tulburări psihice și care nu au capacitatea fizică sau mentală necesară pentru a depune mărturie cu privire la faptele care trebuie dovedite.

Este responsabilitatea judecătorului să evalueze competența persoanelor chemate să depună mărturie în calitate de martori.

Persoanele care pot depune mărturie ca părți în cadrul cauzei nu pot să depună mărturie în calitate de martori.

2.12 Care este rolul judecătorului și al părților în audierea unui martor? În ce situații martorul poate fi audiat prin intermediul videoconferinței sau prin alte mijloace tehnice?

Martorii depun mărturie în ultima ședință de judecată, în persoană sau prin videoconferință, cu excepția următoarelor situații:

atunci când probele sunt obținute într-o etapă anterioară (acest lucru se poate realiza atunci când există o teamă justificată că ar putea fi imposibil sau foarte dificil să se obțină mărturia unei anumite persoane);

probele se obțin prin intermediul comisiilor rogatorii trimise la un consulat portughez;

probele sunt obținute la domiciliul unei persoane sau la sediul persoanei (prerogativă acordată Președintelui Republicii și agenților diplomatici străini în condiții de reciprocitate);

este imposibil ca aceștia să se înfățișeze în instanță;

se utilizează prerogativa de a depune mărturie în scris.

Martorii sunt obligați să depună mărturie în mod precis, indicând motivele și împrejurările care justifică cunoștințele lor cu privire la fapte; în măsura în care este posibil, motivul invocat pentru cunoașterea faptelor este prezentat în detaliu și bine justificat.

Interogatoriul este realizat de avocatul părții care a convocat martorul. Avocatul celeilalte părți poate, cu privire la faptele care fac obiectul depoziției, să pună întrebări martorului pentru a completa sau a clarifica mărturia.

Judecătorul nu trebuie să permită avocaților să fie nepoliticoși cu martorii și să pună întrebări sau să facă remarci care sunt irelevante, sugestive, înșelătoare sau ofensatoare.

Interogatoriul și interogatoriul în contradictoriu sunt efectuate de reprezentanți ai părților, fără a aduce atingere informațiilor solicitate de către judecător sau faptului că judecătorul poate adresa întrebări pe care le consideră adecvate pentru a stabili adevărul.

Judecătorul va efectua interogatoriul el însuși în cazul în care acest lucru este necesar pentru a asigura calmul martorului sau pentru a încheia un interogatoriu în contradictoriu care este inadecvat.

Înainte de a răspunde la întrebările care îi sunt adresate, martorul poate consulta dosarul cauzei, poate solicita să i se prezinte anumite documente aflate la dosar, sau poate prezenta înscrisuri menite să-i sprijine mărturia; numai înscrisurile pe care partea în cauză nu le-ar fi putut furniza sunt acceptate și introduse în dosarul cauzei.

3 Evaluarea probelor

3.1 Când probele nu au fost obținute legal de către una dintre părți, există restricții pentru instanță în ceea ce privește luarea în considerare a acestor probe în formularea hotărârii?

Elementele de probă obținute în mod ilegal nu pot fi luate în considerare de către instanță.

3.2 În calitate de parte într-o cauză, propria mea declarație va conta ca probă?

Da, în plus față de mărturia părții menționate mai sus, dreptul procedural portughez oferă, de asemenea, părților posibilitatea de a face declarații.

Într-adevăr, părțile pot, până la începerea pledoariilor orale în primă instanță, să solicite autorizația de a prezenta declarații referitoare la situații de fapt în care au fost implicați personal sau despre care au cunoștință directă.

Instanța evaluează liber declarațiile părților, cu excepția cazului în care acestea implică o mărturisire.

În această privință, vă rugăm să consultați răspunsul la întrebarea 2.6.

Informații suplimentare

Legislația aplicabilă

[Codul civil](#)

[Codul de procedură civilă](#)

Informații suplimentare

[Ministerul Justiției](#)

[Biroul Procurorului General](#)

[Monitorul Oficial](#)

[Baza de date a documentelor juridice](#)

Ultima actualizare: 30/04/2018

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.